

Handläggare: Agneta Steinbeck
Telefon: 08-508 335 80

Till Utbildningsnämnden
2012-06-14

Skolornas IT-kostnader

Svar på skrivelse från Jan Valeskog (S)

Utbildningsförvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande:

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Per Thorslund
Avdelningschef
administrativa avdelningen

Sammanfattning

I skrivelse från Jan Valeskog (S) föreslås att utbildningsförvaltningen kartlägger vilka kostnader stadens kommunala skolor haft för sin IT-verksamhet, inklusive tjänster, ett givet år innan upphandlingen av ny leverantör av IT-infrastruktur genomfördes samt vilka kostnader stadens kommunala skolor har för sin totala IT-verksamhet 2011.

Kostnadsjämförelsen har gjorts genom att identifiera bokförda IT-kostnader generellt, inte bara dem som är kopplade till GSIT. Kostnaderna ställs sedan i relation till ökade intäkter, uteblivna kostnader och andra värden som t ex standardökningar. Analysen har gjorts på förvaltningsnivå, inte på varje skola. Jämförelsen görs mellan år 2009 och år 2011.

Utbildningsförvaltningen har haft svårigheter att kunna göra en exakt bedömning med de underlag som vi haft tillgång till. Det kan finnas dolda kostnader som inte finns med i analysen beroende på otydlighet i bokföringen. Det är svårt att bedöma mervärden och dess motsatser i dagsläget. En annan svårighet i jämförelsen är att kostnadsansvaret har förflyttats från stads- till förvaltnings- till skolnivå.

De i bokföringen identifierbara IT-kostnaderna för de kommunala skolorna visar en ökning från 188,6 mnkr år 2009 till 315,7 mnkr år 2011, dvs totalt 127,1 mnkr. Grundskolornas kostnader har ökat 99,1 mnkr och gymnasieskolornas kostnader har ökat 28,0 mnkr. De ökade bokförda kostnaderna avser de totala IT-kostnaderna, inte enbart kostnader till följd av GSIT.

Ökningen av utbildningsförvaltningens totala IT-kostnader ska ställas i relation till de mervärden som GSIT inneburit för stadens kommunala skolor. Det gäller främst

- minskade behov av inköp av datorer (ca 30 mnkr/år)
- antalet datorer har ökat med ca 4000 st (ca 10 mnkr/år)
- införande av trådlösa nätverk på alla skolor (ca 10 mnkr/år)
- minskade personalkostnader (ca 50 mnkr/år)
- standardhöjning för operativsystem och standardprogram och dylikt (har ej kunnat kostnadsberäknats)
- standardökning för hårdvara (har ej kunnat kostnadsberäknats)
- gemensam hantering av applikationer för undervisning (har ej kunnat kostnadsberäknats)
- supporten ges dygnet runt (har ej kunnat kostnadsberäknats)

Under samma tidsperiod har ersättningen till skolorna ökat, dels genom att schablonerna från kommunfullmäktige ökat, dels genom att utbildningsnämnden därutöver ökat pengens andel av schablonerna. För grundskolorna handlar detta om ca 130 mnkr och för gymnasieskolorna om ca 55 mnkr, beräknat på elevantalet i KF 2011. Såväl kostnadsansvar som medel för IT-driften har förts från central förvaltning till skolorna.

Övergången till GSIT har gett olika ekonomiska effekter för olika skolor. Det beror på att de totala IT-kostnaderna varierar beroende på egna beslut som skolorna fattat gällande sina datorer t.ex. antal, abonnemangstid, kapacitet och tillvalsutrustning mm, men också på att skolorna hade olika förutsättningar när förändringen genomfördes. Det beror också på hur ersättningsnivåerna till skolorna förändrats och hur skolan prioriterat mellan olika kostnadsslag. Förvaltningen kommer att följa upp kostnaderna på skolnivå ytterligare genom några fallstudier.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom administrativa avdelningen i samråd med tillhandahållaravdelningen.

Bakgrund

I skrivelse från Jan Valeskog (S) föreslås att utbildningsförvaltningen kartlägger vilka kostnader stadens kommunala skolor haft för sin IT-verksamhet, inklusive tjänster, ett givet år innan upphandlingen av ny leverantör av IT-infrastruktur genomfördes samt vilka kostnader stadens kommunala skolor har för sin totala IT-verksamhet 2011.

Kommunfullmäktige beslutade den 16 april 2007 utl. 2007:46:

”Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att konsolidera och standardisera stadens IT-infrastruktur samt förbereda införande av en stadsövergripande gemensam IT-service i enlighet med tjänsteutlåtande (Dnr 030-2455/2005).

I budget för 2008 under Aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås: Konsolidera och standardisera stadens IT-struktur samt förbereda införandet av en stadsövergripande gemensam IT-service med inriktning att verksamheten läggs ut på entreprenad”.

I utbildningsnämndens verksamhetsplan 2010 behandlades genomförandet av projektet GSIT.

”Genomförandet av GSIT syftar till att ge en hög och jämn teknikstandard på alla skolor i staden. Samtidigt med genomförandet fördes ansvaret för att beställa IT-tjänster och finansiering av dessa till skolorna. Skolorna ska – inom stadens ramar för teknik och infrastruktur – kunna bestämma ambitionsnivå kring IT. Under genomförandet av GSIT uppstod flera kostnader – genomförandekostnader – som inte kommer att finnas kvar över tid”. Dessa kostnader täckts genom centrala avsättningar och endast driftkostnaderna påförs skolorna. GSIT innebär också en allmän standardhöjning när det gäller hård- och mjukvara, vilket leder till kostnader som annars skulle uppstå efter hand som standarden på olika delar höjs”.

Förvaltningens synpunkter

Stadsledningskontoret genomför under 2012 en extern utvärdering av införandet av stadsövergripande GSIT. Syftet är att konstatera i vilken utsträckning uppställda stadsövergripande effektmål har uppnåtts, genomförandet i förhållande till styrande dokument och till andra stora förändringsprojekt inom området.

Utbildningsnämnden har gett utbildningsförvaltningen i uppdrag att utvärdera de pedagogiska effekterna av införandet av det gemensamma IT-systemet. Resultatet av denna utvärdering kommer också att presenteras under 2012.

Utbildningsförvaltningen gör i detta tjänsteutlåtande en analys av stadens kommunala skolors totala IT-kostnader innan införandet av gemensam IT-service och dagens totala IT-kostnader. Kostnadsuppgifterna bygger på kostnader framtagna ur stadens ekonomisystem AGRESSO, stadens lönesystem LISA och beslut fattade av KF/KS och UtbF/UtbN.

Jämförelsen görs mellan år 2009 (året innan GSIT infördes) och år 2011 som är det första år som gemensam IT-service funnits hela året. Bedömningen är att det inte går att jämföra med tidigare år eftersom det inte finns någon kartläggning av den personal som arbetade med IT före 2009. Dessförinnan fördelades också de gemensamma kostnaderna ut på skolorna på ett sätt som inte är jämförbart med år 2011.

Det kan finnas kostnader som inte är identifierade som IT-kostnader i förvaltningens analys beroende på hur de har bokförts i stadens ekonomisystem. Förvaltningen har utgått från kostnader bokförda på konton som kan härledas till IT. Underlag gällande kostnader för IT-personal som förvaltningen hade år 2009 har hämtats från den kartläggning som förvaltningen gjorde inför införandet av GSIT och som visar på kostnadsminskningar om ca 50 mnkr kr. Det kan även finnas andra kostnader som avser IT som bokförts på andra konton än de som analysen bygger på. Då de är svåra att identifiera finns de inte med i de redovisade kostnaderna.

Övergången till GSIT har gett olika ekonomiska effekter för olika skolor. IT-kostnaderna varierar beroende på egna beslut som skolorna fattat gällande sina datorer t.ex. antal, abonnemangstid, kapacitet och tillvalsutrustning mm. Innan införandet av GSIT fanns varierande kvalitet och standard i skolornas IT-miljöer och efter införandet har val gjorts som möjliggör för skolorna att alltid hålla en hög standard.

Att jämföra kostnader före och efter införandet av GSIT är svårt eftersom kostnadsmodellen är helt förändrad och nu avser abonnemang och inte direkta datorinköp. Den nu använda modellen ger en jämnare kostnad över tid. Datorinköpen skedde tidigare inte med den regelbundenhet och frekvens som kan jämföras med idag när vi kontinuerligt har tillgång till en modern datorpark genom abonnemang av en tjänst.

Jämförelser av IT-kostnader över tid hade underlättats om förvaltningen gjort en beräkning/bedömning av det ekonomiska utgångsläget inför införandet av en ny IT-infrastruktur. Tyvärr gjordes inte det av tidsmässiga skäl.

Analysen visar att utbildningsförvaltningens kommunala skolors IT-kostnader har ökat från 188,6 mnkr år 2009 jämfört med 315,7 mnkr år 2011, totalt 127,1 mnkr. Grundskolornas kostnader har ökat 99,1 mnkr, gymnasieskolornas kostnader har ökat 28,0 mnkr. Utbildningsförvaltningens ökade kostnader avser de totala IT-kostnaderna och inte enbart kostnader till följd av GSIT.

Till grund- och gymnasieskolor har kostnader som nycklas ut (gemensamma kostnader som fördelas ut till verksamheten där fördelningen fastställs i utbildningsnämndens verksamhetsplan) ökat med 12,9 mnkr från år 2009 jämfört med år 2011. Av ökningen på 12,9 mnkr beror 32,8 mnkr på ökade/tillkommande kostnader i SLK:s prislista och 19,9 mnkr på minskad övrig utnyckling.

Central förvaltnings kostnader visar en ökning från 79,3 mnkr år 2009 till 91,1 mnkr år 2011, totalt 11,8 mnkr. Vid införandet av GSIT så beslutades att engångskostnaderna för ny arbetsplats för respektive skola skulle tas centralt, totalt ca 105 mnkr kr under åren 2010-2012.

Under 2010 i samband med övergången till GS-IT gjordes en nedskrivning av anläggningar på 9,5 mnkr kr avseende datorer. Merparten av intäkten för de ”sålda” datorerna bokfördes centralt då kostnaderna för dessa belastade central förvaltning. Eftersom skolorna varit mycket restriktiva med datorinköp inför GS IT var det endast ett fåtal skolor som hade avskrivningar kvar på sina datorer, dessa skolor fick motsvarande intäkt för restvärdet. Det kan finnas skolor som inte redovisat sina datorer enligt stadens dåvarande regler och då har de inte ingått i beloppet ovan.

År 2009 jämfört med år 2011 har skolans antal datorer ökat från 24 000 till 28 000 och detta motsvarar en årlig kostnadsökning på ca 10 mnkr enligt beräkning som Stadsledningskontoret gjort.

Under 2008 köptes datorer för 37 mnkr som motsvarar inköp under ett normalt verksamhetsår. Under 2009 fanns en återhållsamhet med inköp av datorer och inköp gjordes för endast 14,7 mnkr då förvaltningen avvaktade införandet av GSIT.

De avgöranden som måste till för att kunna driva utvecklingen inom IT-området kräver en kompetens som generellt sett inte kan krävas av den som är ansvarig för verksamheten på en skola.

En standardisering genom GSIT har inneburit att skolorna fått en jämnare och mer likvärdig IT-miljö vilket har medfört att alla elever får möjlighet att utvecklas med hjälp av ett modernt IT-stöd och en säkrare och mer stabil miljö som resulterat i mindre driftstörningar.

Samtliga skolor har de senaste åren fått tillgång till trådlösa nätverk som en del i en modernare och standardhöjande IT-miljö. Driftkostnaderna för trådlöst nätverk 2012 uppskattas till ca 10 mnkr.

I samband med införandet av GSIT har en omfattande standardhöjning skett då staden i samband med införandet genomfört en större operativsystemuppgradering på datorerna, en uppgradering av officeversionen, en modernisering av hårdvaruparken och en ökning av datortätheten. Var och en av dessa förändringar skulle varit förenade med stora kostnader i sig. Skolorna skulle i och med denna förändring fått ökade IT-kostnader under de senaste åren även om GSIT inte införts. Nu ökade dessa kostnader samtidigt.

I tidigare IT-drift gjordes inköp av program för undervisningen av resp skola. Med GSIT har sådana inköp till del centraliserats. Det innebär en begränsning för skolorna samtidigt som förvaltningen undviker att köpa in samma program flera gånger. Samtidigt kan inköpen göras tillgängliga för alla skolor. Det blir också enklare och effektivare att säkerställa att programmen uppdateras systematiskt.

Den organisation som fanns före införandet av GSIT innebar att varje skola var tvungen att upprätthålla en kompetens på IT-området för att kunna fatta beslut om

inköp av utrustning, programvaror liksom om inriktning och omfattning av utveckling och fortbildning. Ansvar för att rekrytera samt upprätthålla och utveckla personalens kompetens åvilade också rektor på varje skola. Kostnaderna för att upprätthålla aktuell kompetens för att utveckla ett modernt IT-stöd är ett komplext område och fortbildning för att hålla en tekniker a jour är kostsamt i form av kompetensutveckling. Denna kostnad finns nu integrerad i inköpen av olika IT-tjänster.

I den siffermässiga jämförelsen mellan 2009 och 2011 ingår 2009 kostnader för de ca 130 personer på skolorna som identifierades som IT-personal och som sades upp eller placerades om till andra arbetsuppgifter. Stadens skolverksamhet omfattade då ca 180 skolor. Därför kan det antas att 2009 arbetade betydligt fler än de namngivna ca 130 personerna med uppgifter inom IT-området. Därmed är den verkliga kostnaden för samtliga som arbetade med skolornas IT-frågor högre än de kostnader som gått att fånga i förvaltningens analys. Den beräkning som är gjord på ca 50 mnkr är bara en uppskattning av minskade personalkostnader. Efter införandet och neddragning av personal har flera skolor redovisat ett behov av viss IT-kompetens på skolan, dvs att förvaltningen överskattade rationaliseringsutrymmet. Detta har medfört att IT-relaterade arbetsuppgifter finns kvar på skolan, ofta på andra befattningar är dem som är IT-relaterade. Enligt siffror som stadsledningskontoret kan se i den stadsövergripande redovisningen gick personalkostnaderna ner redan 2009 jämfört med 2007-2008. Utbildningsförvaltningen har ingen möjlighet att göra en jämförelse med tidigare år då stadens organisation förändrades 2007 och ansvaret för stadens grundskolor flyttades till utbildningsnämnden från stadsdelarna.

Under 2009 jämfört med 2011 har schablonen för grundskoleverksamhet respektive gymnasieverksamhet från fullmäktige och den peng som fördelas till skolorna ökat, enligt nedanstående tabeller. För grundskolan redovisas både schablon och peng medan för gymnasiet redovisas endast schablonen eftersom peng varierar med de olika gymnasieprogrammen. Förvaltningens "schablon" och "peng" som beslutas av kommunfullmäktige respektive utbildningsnämnden, redovisas nedan i tabellen.

En större andel av schablonen gick ut till skolorna 2011 jämfört med 2009. Ett av motiven för detta har varit att skapa förutsättningar för skolorna att täcka tillkomna och ökade kostnader för bland annat IT. Skolorna får dock inga anslag för olika kostnadsslag, utan en samlad "påse", utifrån elevantal, socioekonomiska variabler och ev tilläggsbidrag. Varje skola beslutar sedan om hur dessa, och ev andra intäkter, ska användas utifrån de behov och förutsättningar som den enskilda skolan har. Schablonerna till grundskola i egen regi har mellan 2009 och 2011 totalt ökat med ca 16,5 mnkr kr, samtidigt som ersättningen till skolorna har ökat med ca 130 mnkr. I pengökningen på ca 130 mnkr ingår befintliga administrativa kostnader för IT och serviceförvaltningens kostnader som nycklas ut till skolorna. Schablonerna till gymnasieskolan i egen regi har ökat med ca 55 mnkr, Hela ökningen har gått ut till

gymnasieskolorna. Beräkningen för grund- och gymnasieskolan baserat på elevantalet i KF 2011.

Under 2010 erhöll skolorna 56,2 mnkr extra för metodutveckling kring IT. Dessa extra medel användes huvudsakligen till finansiering av trådlösa nätverk på skolorna.

Grundskola				
	2009		2011	
(kr)	schablon	peng	schablon	peng
Åk 0-3	64 785	46 321	65 445	48 381
Åk 4-6	69 265	49 524	69 970	51 726
åk 7-9	80 559	57 600	81 378	60 162
Ökning jmf med föregående år				
	2009		2011	
	Schablon	Peng	Schablon	Peng
	3,5%	4,2%	2,1%	2,4%
Gymnasieskola				
	2009		2011	
(kr)	Schablon		Schablon	
Gy 94	79 576		82 871	
Ökning jmf med föregående år				
	2009		2011	
	Schablon	Peng	Schablon	Peng
Gy 94	4,0%	4,7%-8,2%	2,1%	2,4%

Förvaltningens sammanfattande bedömning

Kostnaderna för IT för skolorna som grupp har ökat (ca 127 mnkr). Parallellt har skolorna som grupp fått kostnadsminskningar och standardhöjningar som motsvarar en stor del av kostnadsökningen (svårbedömt, men minst 100 mnkr). Förändringar i kostnadsansvar, synliggörande av tidigare dolda kostnader, behovet av IT-kompetens på skolorna mm förstärker att det är svårt att göra exakta bedömningar. I bedömningen har hänsyn inte tagits till de försämringar i funktionerna och dylikt som skolor har lyft fram.

Samtidigt har ersättningen till skolorna ökat genom att kommunfullmäktiges schabloner höjts och att utbildningsnämnden höjt den sk pengens mer än schablonökningarna (grundskola ca 130 mnkr, gymnasieskola ca 55 mnkr).

Övergången till GSIT har gett olika ekonomiska effekter för olika skolor. Det beror på att de totala IT-kostnaderna varierar beroende på egna beslut som skolorna fattat gällande sina datorer t.ex. antal, abonnemangstid, kapacitet och tillvalsutrustning mm, men också på att skolorna hade olika förutsättningar när förändringen genomfördes. Det beror också på hur ersättningsnivåerna till skolorna förändrats och hur skolan prioriterat mellan olika kostnadsslag. Förvaltningen kommer att följa upp kostnaderna på skolnivå ytterligare genom några fallstudier.

Utbildningsförvaltningen har för avsikt att återkomma med ytterligare underlag i anslutning till att uppdraget att utvärdera de pedagogiska effekterna av införandet av det gemensamma IT-systemet är klart.

Förvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bilaga

Skrivelse från Jan Valeskog (S) angående enkät till skolorna om aktuella oh tidigare IT-kostnader